

Original Research Paper

Müəssisələrdə iqtisadiyyatın diversifikasiyasının təkmilləşdirilməsi istiqamətləri

Yunis Nəsibli

Bakı Biznes Universiteti, Bakı, Azərbaycan

Article history

Received: 04.06.2026

Revised: 10.06.2026

Accepted: 18.06.2026

*Corresponding Author: Yunis Nəsibli, Bakı Biznes Universiteti, Bakı, Azərbaycan;
Email: yunisnesiboff2608@gmail.com

Xülasə

Məqələdə iqtisadi diversifikasiyanın məzmun və mahiyyəti qısaca şərh olunmuşdur. Bu prosesin təkmilləşdirilməsi zərurətini yaradan səbəblər izah olunmuş, təkmilləşmə istiqamətlərini şərtləndirən amillərin izahı verilmişdir. Diversifikasiyanın təkmilləşdirilməsi istiqaməti olaraq ölkələr tərəfindən seçilən fəaliyyətin əsas məqsədləri izah olunmuşdur. Bu fəaliyyətə sahələrin iqtisadi inkişaf strategiyası, davamlı inkişafı təmin edə biləcək global müsbət meyillərin formalaşması, səmərəli nəticələrin təminatına fokuslanan bütün fəaliyyətlər aid edilmişdir. Təkmilləşmə istiqaməti kimi seçilmiş çoxsaylı fəaliyyət formalarının izahı verilmiş, onların hər birinin iqtisadi inkişafdakı rolu izah olunmuşdur. Diversifikasiyanın təkmilləşdirilməsinin davamlılığının səbəbləri izah olunmuşdur.

Açar sözlər: diversifikasiya; diversifikasiyanın təkmilləşdirilməsi; yeni artım yanaşması; strateji seçim; təkmilləşmənin prioriteti

Giriş

İqtisadiyyatda diversifikasiya proseslərinin uğurla aparılması bir çox amillərlə bağlıdır. Bu amillərdən biri də bu prosesin təkmilləşdirilməsi ilə əlaqədardır. Diversifikasiya prosesi hansı dərəcədə uğurla və səmərəli aparılmasından asılı olmayaraq onun daimi olaraq təkmilləşmə zərurəti mövcud olur. Çünki iqtisadiyyatın sahə və sektorlarının dinamik inkişafı, sahələrdə yeniləşmə, tətbiq edilən innovativ üsullar bütövlükdə diversifikasiya proseslərinin genişlənməsi və sürətlənməsi cəmiyyətin artan tələbatlarını ödəmək üçün daha da müasir mexanizm və üsulların tətbiqini tələb edir. Məhz bu səbəbdən də diversifikasiya prosesinin zəruri səviyyədə olması üçün, yəni onun ölkədə aparılan iqtisadi siyasətin hədəf və prioritetlərinin yerinə yetirilməsi üçün bu prosesin təkmilləşdirilməsi günün tələbinə çevrilir.

İqtisadiyyatın sahə və sektorlarının müasir tələblər səviyyəsində inkişaf etdirilərək cəmiyyətin zəruri tələblərinin ödənilməsi səviyyəsində olması üçün ən mühüm şərtlərdən biri məhz iqtisadiyyatın diversifikasiyasının təkmilləşdirilməsidir. Bu proses iqtisadiyyatın dinamik və artan inkişafını təmin edən parametrləri özündə birləşdirdiyinə görə bütün ölkələrin iqtisadi sityasətində bu məsələ mühüm yer tutur.

Diversifikasiya prosesi iqtisadi proseslərin həm daxili, həm də beynəlxalq aspektlərini özündə cəmləşdirdiyinə görə onun iqtisadi inkişafda rolu əvəzsiz, əhəmiyyəti isə böyükdür. Belə ki, milli

iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə həyata keçirilən bütün əməliyyatlar məhz diversifikasiyan siyasəti vasitəsilə reallaşdırılır.

Diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsi qarşısında ümumi iqtisadi problemlər olan iqtisadiyyatın rəqabətqabiliyyətliliyinin, davamlılığının, inklüzivliyinin və s. təmin edilməsi kimi məsələlər durur. Onların həll edilməsi vasitəsilə əhəlinin sosial rifah halı yaxşılaşdırılır, investisiyalar cəlb edilməsi artır, azad rəqabət mühiti formalaşdırılır, yeni-yeni bazarlara çıxış əldə edilir, yeni növ məhsulların istehsalı artırılır, əhəlinin məşğulluq səviyyəsi yüksəldilir və s.

Nəticələrin müzakirəsi

İqtisadiyyatın diversifikasiyasının təkmilləşdirilməsinin əsas istiqamətləri. Dünya təcrübəsi göstərir ki, diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsi istiqamətləri ayrı-ayrı ölkələrdə fərqlidirlər. Bu hər şeydən əvvəl ölkə iqtisadiyyatının strukturundan, ölkədə həyata keçirilən diversifikasiya siyasətinin məqsəd və prioritetlərindən, xarici iqtisadi əlaqələrin vəziyyətindən, ölkədə iqtisadiyyatın sahə və sektorlarının inkişaf səviyyəsindən, sahə və sektorların inkişaf perspektivlərindən, iqtisadi siyasətin məqsəd və strategiyasından, diversifikasiya edilən sahənin iqtisadi inkişafdakı yerindən və bir sıra digər səbəblərdən asılı olur.

Diversifikasiya siyasətinin aparıldığı ölkələrdə bu proses dərinləşdikcə, onun nəticələri üzə çıxdıqca, gələcəkdə daha nələrin zəruri olduğu aydın olur. Məhz bu səbəbdən də bu prosesin təkmilləşdirilməsi istiqamətləri və bu istiqamətdə həyata keçirilməsi vacib olan fəaliyyətlər müəyyənləşir. Diversifikasiya prosesləri qarşısında duran məqsəd və vəzifələr çoxsaylı, müxtəlif çalarlı olduğundan onların təkmilləşmə istiqamətləri də çoxsaylıdır.

Beynəlxalq təcrübədən məlum olduğu kimi diversifikasiya siyasətinin həyata keçirdiyi ən mühüm vəzifələrdən biri ölkədə sabit, dayanıqlı və davamlı inkişafın təmin edilməsidir. Bu baxımdan da prosesin təkmilləşdirilməsi zamanı ortaya çoxsaylı məqsəd və vəzifələr müəyyən edilir. Bu məqsəd və vəzifələr özündə bir qayda olaraq yaxın, orta və uzunmüddətli dövr üçün nəzərdə tutulan cari və strateji məsələləri əks etdirir (1, səh 4).

İqtisadiyyatın diversifikasiyasının təkmilləşdirilməsi prosesi üçün nəzərdə tutulan məsələlər sahələrin iqtisadi inkişaf strategiyasında istiqamət üzrə nəzərdə tutulan global meyllərin yaxşılaşmasında və artmasında, uzunmüddətli dövr üçün nəzərdə tutulan əsas hədəflərə fokuslanmaqda mühüm rol oynayırlar. Qeyd edilən istiqamətlərdə strateji proqramların hazırlanması və nəzərdə tutulan dövrlərdə həyata keçirilməsi istənilən ölkədə diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsinin əsasını təşkil edir.

İqtisadiyyatın diversifikasiyasının təkmilləşdirilməsinin istiqamətlərini müəyyən edən mühüm amillərdən biri də milli iqtisadiyyat perspektivinin xüsusiyyətlərindən asılı olur. Bu perspektivlər ölkə

iqtisadiyyatının inkişaf istiqamətlərini və əsas parametrlərini özündə əks etdirərək gələcək üçün zəruri olan, iqtisadiyyatda dinamik inkişafı təmin edəcək əsas məsələləri nəzərdə tutur.

Diversifikasiyanın təkmilləşdirilməsi məsələlərinə aid olan ən mühüm istiqamətlərdən biri ölkədə iqtisadi artımı dəstəkləyə bilən mexanizmlərin işə salınması, dinamik və sağlam, iqtisadiyyatın davamlılığını təmin edəcək iqtisadi strukturların yaradılmasından və onlardan səmərəli istifadə etməklə davamlı proseslərin təmin edilməsindən ibarətdir (2, səh 4).

İqtisadiyyatın diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsi üçün mövcud global meyllər araşdırılmalı, onun müsbət və mənfi cəhətləri təhlil edilməli, iqtisadiyyatın mövcud diaqnostikası aparılmalı, dinamik inkişafı təmin edəcək indikatorlar və onlardan düzgün, səmərəli istifadə variantları müəyyən edilməli, iqtisadiyyatın gələcəkdə modernləşmə proqramları işlənilib hazırlanmalı, mövcud iqtisadi potensialı artıracaq mənbələr gücləndirilməli, etibarlı maliyyə mənbələri müəyyən edilməli və s. kimi mühüm baza yarada biləcək xarakterli fəaliyyətlər həyata keçirən ölkələrin təcrübəsi göstərir ki, bu prosesdə əsas məqsədlərdən biri də yeni iqtisadi artım yanaşmasının təmin edilməsindən ibarətdir. Mövcud səviyyə gələcək perspektivlərin reallaşdırılması üçün kifayət etmədiyindən, iqtisadiyyatın daha da dinamik inkişafını təmin etmək üçün diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsinə ehtiyac duyulur (3, səh 17).

İstənilən ölkədə həyata keçirilən diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsində iqtisadi artımın iqtisadiyyatın hansı sahəsində təmin edilməsi, yəni “artım nöqtələri”nin müəyyən edilməsi iqtisadi cəhətdən mühüm strateji qərardır. Dünya praktikasından bəlli olduğu kimi bu istiqamətdə iki mühüm variant tətbiq edilir. Bunlardan birincisi əməkəttutumlu artım yanaşması, ikincisi isə məhsuldarlıq-effektivlik əsaslı artım yanaşmasıdır. Hər iki yanaşmanın əsasını vahid bir prinsip təşkil edir. Bu prinsipin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, əvvəlcə iqtisadi subyektlərdə, sonra isə məcmu şəkildə iqtisadiyyatda kapital yığımlı modelinin yeni strateji dövrdə əlavə dəyər formalaşdırma imkanlarının məhdudlaşması nəticəsində gələcək dövrdə artımın təmin edilməsi kimi vacib bir vəzifənin yerinə yetirilməsi zəruridir (1, səh 42).

İqtisadiyyatda global dəyər zəncirinə inteqrasiya prosesinin təmin edilməsi, eyni zamanda iqtisadi artımın keyfiyyətinin və dayanıqlılığının təmin edilməsi vasitəsi ilə özündə məhsuldarlığı və səmərəliliyi təcəssüm etdirən iqtisadi artım modelinin seçilməsi, yəni idarəetmə mexanizminə transformasiya məhz diversifikasiyanın təkmilləşdirilməsi mexanizminin tərkib hissəsi kimi çıxış edir.

Yeni artım yanaşmasının mühüm prinsiplərindən biri ehtiyac olan ərazilərdə əməkəttutumlu klaster sisteminin formalaşdırılmasıdır. Bu sistem formalaşdırıldığı halda ən əsas strateji seçim məhsuldarlıq əsaslı artım yanaşmasının təmin edilməsidir. Bu yanaşmanın müsbət, səmərəli nəticələrə gətirib çıxarması üçün ölkə iqtisadiyyatında diversifikasiyanın təkmilləşdirilməsini şərtləndirən institusional mühitin yaradılması, maliyyələşməsi, biznes mühitinin təkmil segmentasiyasının aparılması və s. tələb edilir.

Diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində mütləq şəkildə həyata keçirilməli olan tədbirlər sistmi mövcuddur.

Qeyd edilən sistemin əsas elementləri dünya ölkələrinin təcrübəsində istifadə edilməkdədir. Bu elementlərə diversifikasiya proseslərini daha da sürətləndirən biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, zəruri hallarda dövlət maliyyələşdirilməsinin artırılması, özəl yığımların maksimum dərəcədə investisiyalara yönəldilməsi, xarici maliyyələşmə mənbələrinin çoxaldılması, fiskal siyasətin səmərəliliyinin gücləndirilməsi, pul-kredit siyasətinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi, daimi olaraq proqnozlaşdırıla bilən iqtisadi siyasət modelinin tətbiq olunması, diversifikasiyanın idarə olunmasının səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədi ilə yüksək səviyyəli koordinasiyanın təmin edilməsi və s. aid edilir (5, səh 41).

Naxçıvan Muxtar Respublikasında həyata keçirilən diversifikasiya proseslərini təhlil edərkən məlum olur ki, burada qeyd edilən prosesin gedişinə, təkmilləşdirilməsinə təsir edən amillərin hər birinin müsbət rolu olmuşdur. Bu amillərə investisiya siyasətini, innovativ sahibkarlığı, dayanıqlı inkişaf parametrlərini, biznes fəaliyyətini və s. aid etmək olar.

Beynəlxalq təcrübədən məlum olduğu kimi diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsini təmin edən elementlərdən biri biznes mühitinin yaxşılaşdırılmasıdır. bu istiqamətdə yerinə yetirilməsi vacib olan məsələlər biznesin dövlət tərəfindən tətbiq edilən tənzimləmə mexanizmlərinin səmərəliliyinin yüksəldilməsindən, vergi və gömrük orqanlarının qarşılıqlı fəaliyyətinin koordinasiya olunması vasitəsilə keyfiyyətinin daha da artırılması, aidiyyatı bazarlara daxilolma prosedurlarının sadələşdirilməsi, biznesin daha da inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə azad rəqabət mühitinin təmin olunma səviyyəsinin yüksəldilməsi, paralel olaraq sənaye, nəqliyyat, rabitə və maliyyə xidmətləri sahəsində özəl fəaliyyətə daha üstün şəraitin yaradılmasından ibarət olmalıdır (4, səh 66).

Diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində mühüm məsələlərdən biri də zəruri hallarda dövlət maliyyələşdirilməsinin artırılmasıdır. Dünya təcrübəsindən də məlum olduğu kimi iqtisadiyyatın strateji sahələrində prioritet istiqamətlər müəyyən edilməli, operativ olaraq onların dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi həyata keçirilməlidir. Bu halda proses həm sürətlənər, həm də genişlənər. Sonrakı mərhələlərdə isə həmin prioritet istiqamətlərin digər mənbələrdən maliyyələşməsinə keçmək olar.

Diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsinin mühüm istiqamətlərindən biri də özəl yığımların investisiyaya yönəldilməsidir. Bu proses o vaxt yüksək səmərə verə bilər ki, biznes mühiti yüksək nəticələr əldə edə bilsin, həm biznes sahəsində, həm də ev təsərrüfatlarında formalaşan sərbəst yığımlar investisiya fəaliyyətinə yönəldilsin. Bu iqtisadiyyatda yeni dəyər yaratmaq üçün, eləcə də diversifikasiyanı təkmilləşdirmək üçün əlavə maliyyə mənbəyidir. Sərbəst yığımların cəmləşdirilərək investisiyalara çevrilməsi ölkə iqtisadiyyatında multiplikativ effektdə malik bir parametr yaradır. Bu isə həmin investisiyaların yatırıldığı sahələrdə diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsini şərtləndirir.

Diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsinin mühüm istiqamətlərindən biri də bu proses üçün xarici maliyyələşmə mənbələrinin uyğun şərtlərlə genişləndirilməsidir. Xarici maliyyələşmə mənbələri həm investisiyalar, həm kreditlər və s. formada cəlb edilə bilərlər. Diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsi prosesinə təsir edə biləcək xarici mənbəli vəsaitlərin cəlb edilməsi üçün ən zəruri şərtlərdən biri məhz onlardan səmərəli istifadə üçün uyğun şəraitin olmasıdır. Bu istiqamətdə xarici investorların və kreditorların diqqətini cəlb edən ən mühüm məsələlər ölkədə şəffaf və əsalətli məhkəmə-hüquq sisteminin olmasından, bu sahədə tətbiq edilən mexanizmlərin təkmilləşdirilməsini təmin edən islahatların aparılmasından, bu və ya digər təsərrüfat əməliyyatlarına münasibətdə qanunun aliliyinin təmin edilməsindən, qeyd edilənlərin bazasında xarici mənbəli vəsaitlərdən səmərəli istifadəyə şəraitin yaradılmasından və s. ibarətdir. Qeyd edilənlərlə yanaşı diversifikasiya prosesinin təkmilləşdirilməsi üçün xarici, tərəfdaş ölkələrdə mütəmadi şəkildə investisiya yarmarkalarının təşkil edilməsi, iqtisadiyyatın prioritet sahələrinə və strateji layihələrinə investisiya qoyuluşlarına imtiyazların və güzəştlərin tətbiq olunması və s. kimi tədbirlərin həyata keçirilməsi vacibdir.

Diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsini həyata keçirmək üçün zəruri addımlardan biri də ölkədə fiskal siyasətin səmərəliliyinin artırılmasıdır. Bu istiqamətdə əsas məqsədlərdən biri fiskal mexanizmin, siyasətin domunatlığının azaldılması və biznes strukturları üçün uyğun şəraitin yaradılmasından ibarətdir. Belə şərait yaradılsa, region ölkələri və tərəfdaş ölkələrlə müqayisədə rəqabətqabiliyyətli sektorların yaradılması və iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi üçün ölkə büdcəsinin vergitutma bazasının genişləndirilməsini təmin etmək olar. Bu məqsədin yerinə yetirilməsi üçün ən vacib məsələlərdən biri fiskal siyasətin səmərəliliyinin artırılması ilə paralel olaraq optimal və rəqabətqabiliyyətli biznes və investisiya imkanlarının genişlənməsini təmin edən mexanizmin qurulmasından ibarətdir. Bu istiqamətdə uğurlu nəticələr əldə etmək üçün digər zəruri məsələlər fiskal idarəetmənin texnokratik çərçivəsinin təkmilləşdirilməsindən, kontr-tsiklik fiskal qaydalarının tətbiq edilməsindən, fəaliyyətdə şəffaflığın və hesabatlığın təmin edilməsindən, eləcə də dövlət investisiyalarının idarə edilməsi keyfiyyətinin daha da yüksəldilməsindən ibarətdir (6, səh 73).

İqtisadi diversifikasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsi istiqamətlərindən biri də ölkədə həyata keçirilən pul-kredit, məzənnə, valyuta siyasətinin səmərəliliyinin yüksəldilməsindən ibarətdir. Qeyd edilən səmərəliliyi təmin etmək üçün ən mühüm vasitələrdən biri və ən zəruri pul siyasətinin reallaşdırılması üçün istifadə edilən pulun transmissiya mexanizminin effektivliyini artırmaqdan ibarətdir. Bu məqsədə nail olmaq üçün, yəni pulun transmissiya mexanizminin səmərəliliyini yüksəltmək üçün ilk növbədə depozit, əmanət, kredit, investisiya, valyuta və s. bazarların normal, səmərəli fəaliyyəti təmin edilməli, banklararası pul bazarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi reallaşdırılmalı, bank bazarına olan inam və etibarın yüksəldilməsi yolu ilə dollarlaşma səviyyəsinin optimal səviyyəyə endirilməli, valyuta əməliyyatları

bazarında adekvat idarəetmə çərçivəsi qurulmalı, məzənnə sabitliyini təmin edən mexanizmlər tətbiq edilməli, maliyyə sabitliyini təmin edən elementlərdən geniş istifadə edilməlidir.

Ölkədə aparılan iqtisadi diversifikasiya prosesini təkmilləşdirmək üçün zəruri olan istiqamətlərdən biri də proqnozlaşdırıla bilən iqtisadi siyasət modelinin tətbiq olunmasıdır. Bu modelin tətbiq olunmasının ən mühüm əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, ölkədə həyata keçirilən iqtisadi proseslərin aidiyyəti orqanlar və şəxslər tərəfindən proqnozlaşdırılması ölkə iqtisadiyyatı üçün gələcəkdə adekvat gözləntilərin hansı səviyyədə olacağını bilməyə və eləcə də ona uyğun qərarların qəbul edilməsinə imkan yaradır. Bu modelin tətbiq olunması və modelin fəaliyyətinin davamlı olması üçün aidiyyəti orqanların iqtisadiyyatın sahə və sektorları üzrə zəruri gözləntilərin formalaşdırılması mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, cəmiyyət üzvlərinin istifadəsinə verilən, ötürülən informasiyaların və təhlillərin nəticələrinin fəaliyyətdə nəzərə alınması, eləcə də hökumət orqanları, iqtisadi subyektlər və cəmiyyət üzvləri arasında koordinasiya fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi vacibdir. Yüksək səviyyəli, təşkil olunmuş koordinasiya makrosəviyyədə düzgün siyasətin formalaşmasını təmin edir ki, bunun da əsasında həm makro, həm də mikro səviyyədə zəruri fəaliyyətin təkmilləşdirilməsini reallaşdırmaq mümkün olur.

Tərəfimizdən aparılan araşdırmalar vasitəsi ilə müəyyən edilən, diversifikasiyanın təkmilləşdirilməsini əks etdirən hər bir istiqamət iqtisadiyyatda özünəməxsus xüsusiyyətlərlə əlaqədardır. Onların hər biri iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sektor və sahələrində tətbiq edilərkən ilk növbədə həmin sahə və sektorun inkişafını, sonra məcmu formada ölkə iqtisadiyyatının inkişafını və diversifikasiyasının əkmilləşdirilməsini təmin edir.

Nəticə

Təhlil və araşdırmalar göstərir ki, iqtisadiyyatın diversifikasiyasının təkmilləşdirilməsi prosesinin mahiyyəti ölkədə aparılan iqtisadi siyasətin hədəf və prioritetləri ilə onun məqsəd və vəzifələri ilə sıx əlaqədardır. Çünki təkmilləşdirmə istiqamətinin hər biri ölkə iqtisadiyyatında mövcud olan cari vəziyyətin gələcəkdə hansı istiqamətdə inkişaf etdirilməsini özündə əks etdirir.

Dünya təcrübəsi göstərir ki, istənilən iqtisadi fəaliyyət növünün, eləcə də iqtisadi əməliyyatların, həmçinin diversifikasiya prosesünün təkmilləşdirilməsi istiqamətləri iqtisadiyyatda yaranmış faktiki fəaliyyət nəticələrinin daha da yaxşılaşmasını nəzərdə tutan fəaliyyətdir. Belə fəaliyyət olmadan iqtisadiyyatın gələcək tələbatlarını ödəmək, dayanıqlığı təmin etmək, davamlığı reallaşdırmaq mümkün ola bilməz. Ona görə də diversifikasiya proseslərinin tətbiq edildiyi hər bir ölkə iqtisadiyyatında onun təkmilləşdirilməsinə ehtiyac vardır. Məhz bu ehtiyacdən yaranan zərurət əsasında diversifikasiya prosesinin təkmilləşdirilməsi mütəmadi olaraq aparılmalıdır. Təkmilləşdirmə prosesi iqtisadiyyatın elə balanslaşdırılan diversifikasiyasını təmin etməlidir ki, onun bütün sahə və sektorları paralel olaraq inkişaf etsin və bir-birinin davamlılığını şərtləndirsin.

Ədəbiyyatlar

1. Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq olunmuşdur. Bakı 2016, 111 səh.
2. Azərbaycan Respublikasında maliyyə xidmətlərinin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq olunmuşdur. Bakı 2016, 60 səh.
3. British Malaysian Chamber of Commerce. Doing Business in Malaysia 2017|2018. Unlocking Opportunities. 2011, 93(2).
4. Ускова Т.В. Копосова С.С. «Диверсификация экономики региона важнейшее условия повышения ее конкурентоспособности». М.: 2017, 421 стр.
5. Dubai Economic Council. Business Environment, Enterprise Performance and Economic Development in Dubai. A Policy Report. Dubai, 2011
6. Коваленко М.Г. «Диверсификация экономики региона и ее роль в преодолении внутри региональных различий». М.: 2012, 362 стр.

SUMMARY

TRENDS IN IMPROVING ECONOMIC DIVERSIFICATION WITHIN ENTERPRISES

Yunis Nasibli

Baku Business University, Baku, Azerbaijan

The article briefly outlines the content and essence of economic diversification. It explains the reasons that necessitate the improvement of this process and provides an explanation of the factors conditioning the directions of this improvement. The main objectives of the activities chosen by countries as a direction for improving diversification are explained. These activities encompass the economic development strategy of various sectors, the formation of global positive trends capable of ensuring sustainable development, and all actions focused on ensuring efficient results. Furthermore, the article explains numerous forms of activity selected as improvement directions and describes the role of each in economic development. The reasons behind the sustainability of improving diversification are also thoroughly explained.

Keywords: *diversification; improvement of diversification; new growth approach; strategic choice; priority of improvement*

